

LÄÄKÄRILIITTO
LÄKARFÖRBUNDET

Lääkärien ja lääkeyritysten taloudellisten suhteiden avoimuus

LT Lauri Vuorenkoski
terveyspolitiikan asiantuntija

Sidonnaisuudet

- Taloudelliset sidonnaisuudet:
 - Suomen Lääkäriliitto
- Muut sidonnaisuudet:
 - Suomen terveydenhuollon arvioinnin seura, pj
 - Lääkärien työttömyyskassa, hallituksen varajäsen

Taustaa

- Kaupalliset yritykset ovat välttämätön osa terveydenhuoltoa
 - myös lääkäreiden ja yritysten välinen yhteistoiminta
- Lääkeyritykset eivät ole tässä poikkeus
 - uusia lääkkeitä voidaan kehittää vain lääkeyritysten ja lääkäreiden yhteistyönä
 - potilaita hoitaessaan lääkärit tarvitset yritysten kehittämiä lääkkeitä koskevaa informaatiota

→ Lääkärien ja lääkeyritysten yhteistyösuhteet ovat välttämättömiä ja terveydenhuoltoa hyödyttäviä

Lääkärit ja taloudelliset suhteet lääkeyrityksiin

- Yhteistoiminnassa syntyy väistämättä sidonnaisuuksia, myös taloudellisia
 - tehdystä työstä (tutkimuksesta, koulutuksesta, konsultoinnista) on perusteltua maksaa kohtuullinen palkkio
 - yritysten järjestämä ja rahoittama koulutus on lääkärille tärkeä uuden lääketiedon lähde
- Taloudelliset sidonnaisuudet ovat ongelmallisia, vain jos
 - ne vaarantaa lääkärin riippumattomuuden (esim. negatiivinen vaikutus hoitokäytäntöihin)
 - ne vaikuttavat vaarantavan lääkäreiden riippumattomuuden ja horjuttavat yhteiskunnan luottamusta lääkärikuntaan

Taloudellisten sidonnaisuuksien läpinäkyvyys

- Huomion kiinnittäminen taloudellisten sidonnaisuuksiin ja niiden merkitykseen on jo pidempään jatkunut yhteiskunnallinen trendi.
- Ratkaisuna ongelmaan taloudellisten sidonnaisuuksien läpinäkyvyyden lisääminen
- Väistämättä tämä kehitys tulee myös terveydenhuoltoon kun on suurelta osin julkishallinnon alaista toimintaa
 - 2000-luvulla on hiljakseen tähän suunaan askellettu: mm. sidonnaisuuksien ilmoittaminen artikkeleiden ja luentojen yhteydessä
- Taloudellisten etuuksien julkistaminen yksilötasolla voidaan nähdä osana tätä pidempää kehityskulkua (joskin varsin iso askel)

”Sunshine act” Suomessa

- Toteutetaan Lääketeollisuuden ja lääkäriprofession itsesäätelynä
- Vuosittain jokainen lääkeyritys raportoi edellisenä vuonna lääkäreiden saamat taloudelliset etuudet yksilötasolla kattaen mm.
 - rekisteröintikustannukset koulutukseen
 - matka- ja majoituskustannukset
 - puhuja- ja konsultaatiopalkkiot
- Lääkäriltä pyydetään suostumus tietojen julkistamiseen ja siitä mahdollisuus kieltäytyä
 - jos suostumusta ei anneta, julkistetaan tieto ilman henkilön nimeä
- Ensimmäinen julkistus on loppukeväältä 2016
- Lääkäriliitolla asiaa koskeva jäseniä sitova ohje

Lääkäriliiton ohje jäsenilleen

- Lääkärien ja yritysten yhteistyösuhteet ovat välttämättömiä ja terveydenhuoltoa hyödyttäviä
 - niihin liittyvät taloudelliset suhteet ovat syytä olla sen laatuiset, että ne kestävät julkisen tarkastelun
- Lääkärien ei ole syytä kieltää tietojen julkistamista kuin erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa
 - taloudellisten suhteiden piilottaminen ei ole lääkärikunnan edun mukaista
- Jos lääkäri arvioi tiedon julkistamisen olevan ongelmalliselta, on hänen syytä harkita taloudellisen etuuden vastaanottamisen tarkoituksenmukaisuutta

Uuteen järjestelmään liittyviä haasteita

- Lääkärien yksityisyyden suoja laskee pykälän alemmaksi
 - vaatinee jonkin verran totuttelua
- Mahdollinen negatiivinen asian käsittely julkisuudessa ikävää lääkärille ja professionille
 - profession syytä osallistua aktiivisesti ensimmäisen julkistuksen yhteydessä käytävään julkiseen keskusteluun
- Voiko vaarana olla yhteiskuntaa hyödyttävän yhteistyön väheneminen?
- Miten avoimuus vaikuttaa potilas-lääkärisuhteen tasolla?
 - alkavatko potilaat kaivamaan oman lääkärin tietoja?
- Miten toimitaan lääkeyritysten kanssa jotka eivät ole noudatta tätä käytäntöä?
 - entä laiteollisuus ym.
- Uudesta käytännöstä tiedottaminen lääkärikunnalle

Mitä hyötyä etuuksien raportoinnista lääkärikunnalle?

- Hurjimmat mielikuvat/huhut voidaan ampua alas
- Voidaan osoittaa yhteiskunnalle että lääkäriprofessioni kykenee vastuulliseen autonomiaan: yhteiskunnan muuttuvat säännöt ja arvot pystytään ja halutaan toteuttaa uskottavasti itsesäätelynä
- Ammattikunnallemme on välttämätöntä säilyttää potilaiden ja yhteiskunnan luottamus ammattikuntaamme ja sen autonomiaan
- Tietojen julkistaminen toimii vinkkinä lääkärille pohtiessaan taloudellisen suhteen ongelmallisuutta: ”onko ongelma jos etuus tulee yleiseen tietoisuuteen”

Nyt olennaista että lääkärikunnassa ymmärretään...

- Taloudellisten suhteiden läpinäkyvyys kuuluu nyky-yhteiskuntaan ja jonka lisäämistä emme voi terveydenhuollossa välttää
- Tietojen julkistamisen kieltäminen ei ole ammattikunnan edun mukaista
 - signaali että ongelmia on, tai ainakin koetaan että piilotettavaa/hävettävää asiassa on
 - signaali heikosta autonomiasta
- Kyse yhteiskunnan ja potilaiden luottamuksesta sekä ammattikunnan autonomiasta
 - jos järjestelmästä ei tule uskottava, saattaa siirtyä viranomaissäätelyn puolelle
- Yhteistyö on arvokasta ja tärkeää eikä sitä tarvitse piilotella